

HULDUDÝR Á HEIÐUM UPPI ÚTBREIÐSLA SKÖTUORMS Á ÍSLANDI

Þorleifur Eiríksson¹, Þorgerður Þorleifsdóttir^{1,2}
Hrefna Sigurjónsdóttir³ og Hilmar J. Malmquist²

1 RORUM, 2 Náttúruminjasafn Íslands, 3 Háskóli
Íslands

HVERS KONAR DÝR ER SKÖTUORMUR? HVERNIG ER LÍFSFERILLINN?

- Skötuormur (*Lepidurus arcticus*)
- Barðskjöldungur (Notostraca) ættbálkur(Order) krabbadýra
- Finnst umhverfis allt norðlægt norðurhvel
- Einær - Deyr að hausti - Egg lifa af veturinn
- Tvíkynja eða karldýr - Fjölga sér með sjálfsfrjóvgun eða víxlfrjóvgun

Ljósmynd/photo: Wim van Egmond

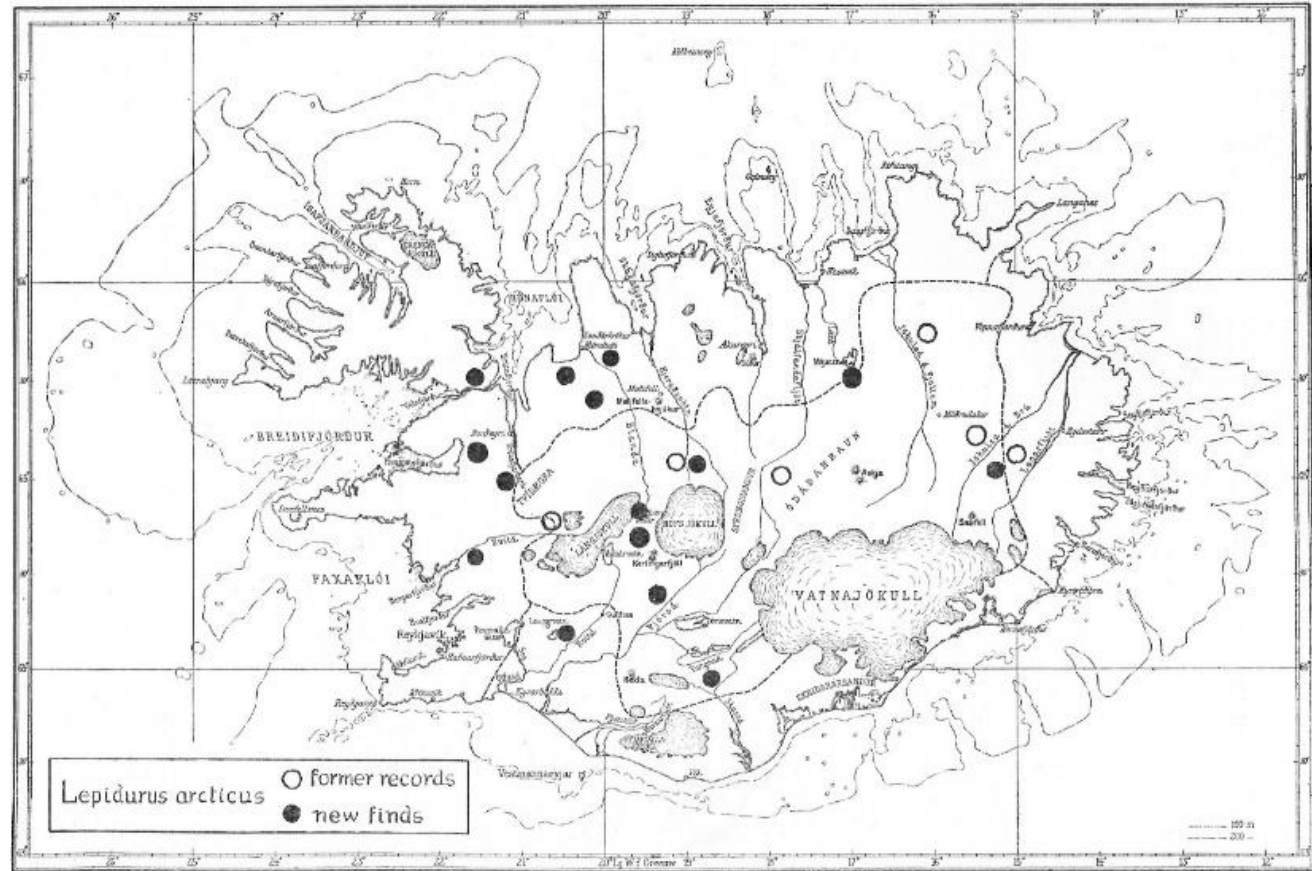
BÚSVÆÐI, STAÐA Í FÆÐUVEF

- Búsvæði eru grunnar og dýpri ferskvatnstjarnir og grunn og djúp stöðuvötn
- Rándýr og hrææta
- Eftirsótt fæða fugla og fiska
 - Vaðfuglar,
 - Andfuglar
 - Bleikja
 - Urriði

FYRRI RANNSÓKNIR Á TEGUNDINNI

- Nicolai Mohr 1786 - dansk-færeiskur Náttúrufræðingur
- Henrik Nikolai Krøyer - 1847 Danskur dýrafræðingur
- Carl Jørgen Wesenberg-Lund - 1894 Danskur vatnalíffræðingur
- Erik Poulsen 1924 og 1939 - Danskur líffræðingur

ÍSLENSKAR ATHUGANIR Á SKÖTUORMI

- Helgi Hallgrímsson 1974, 1975 - Víða
- Árni Einarsson, 1979 - Mývatn og víðar
- Þorleifur Eiríksson, Hrefna Sigurjónsdóttir og Hilmar J. Malmquist 1996, 1999 – Rannsóknir í Veiðivötnum
- Finnur Ingimarsson 1997 - í rannsóknastofu með efnivið frá Veiðivötnum
- Þorgerður Þorleifsdóttir 2018 - í rannsóknastofu með efnivið frá Veiðivötnum

EFNIVIÐUR OG AÐFERÐIR

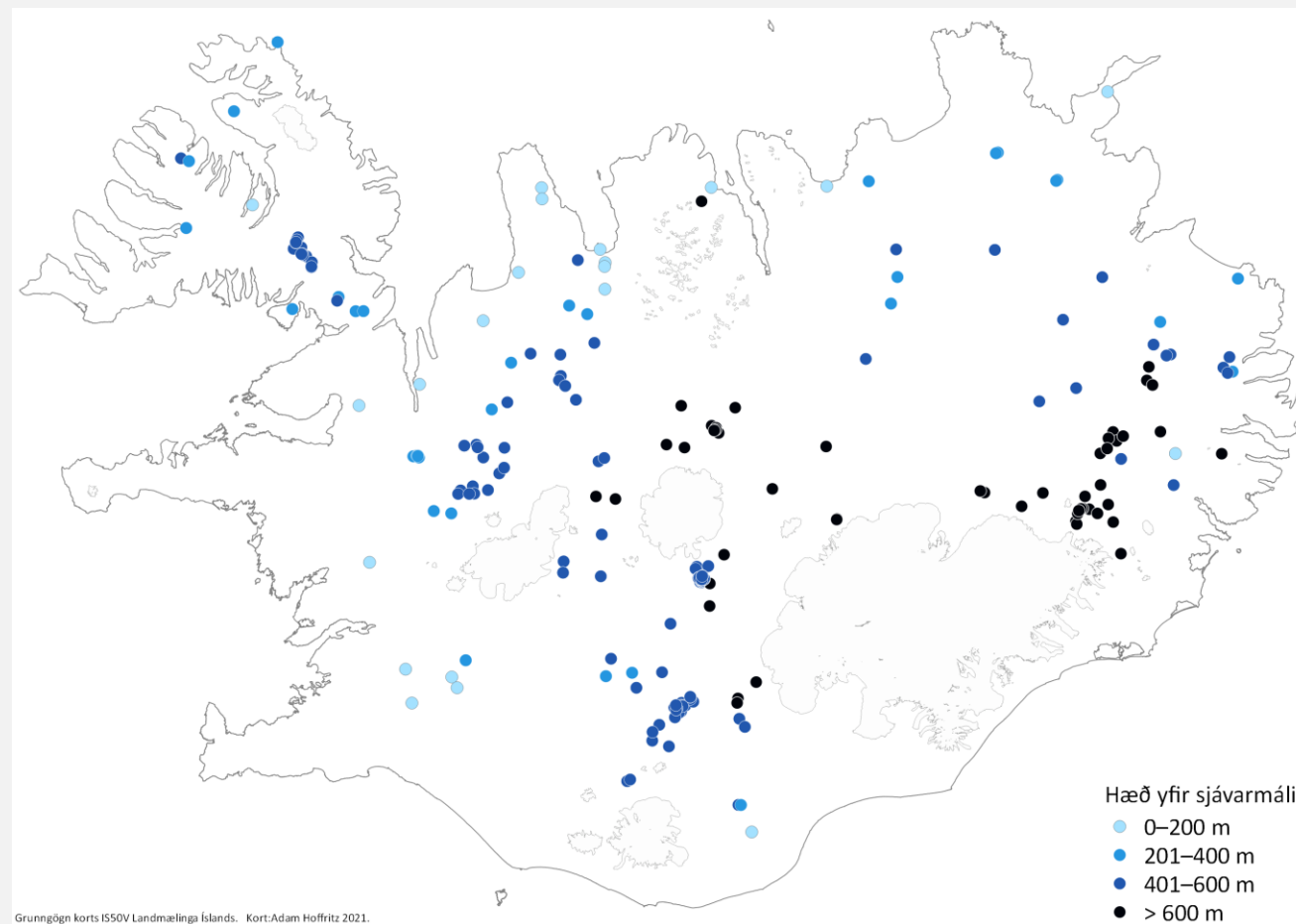
Gögn höfunda

Fyrirliggjandi rannsóknir

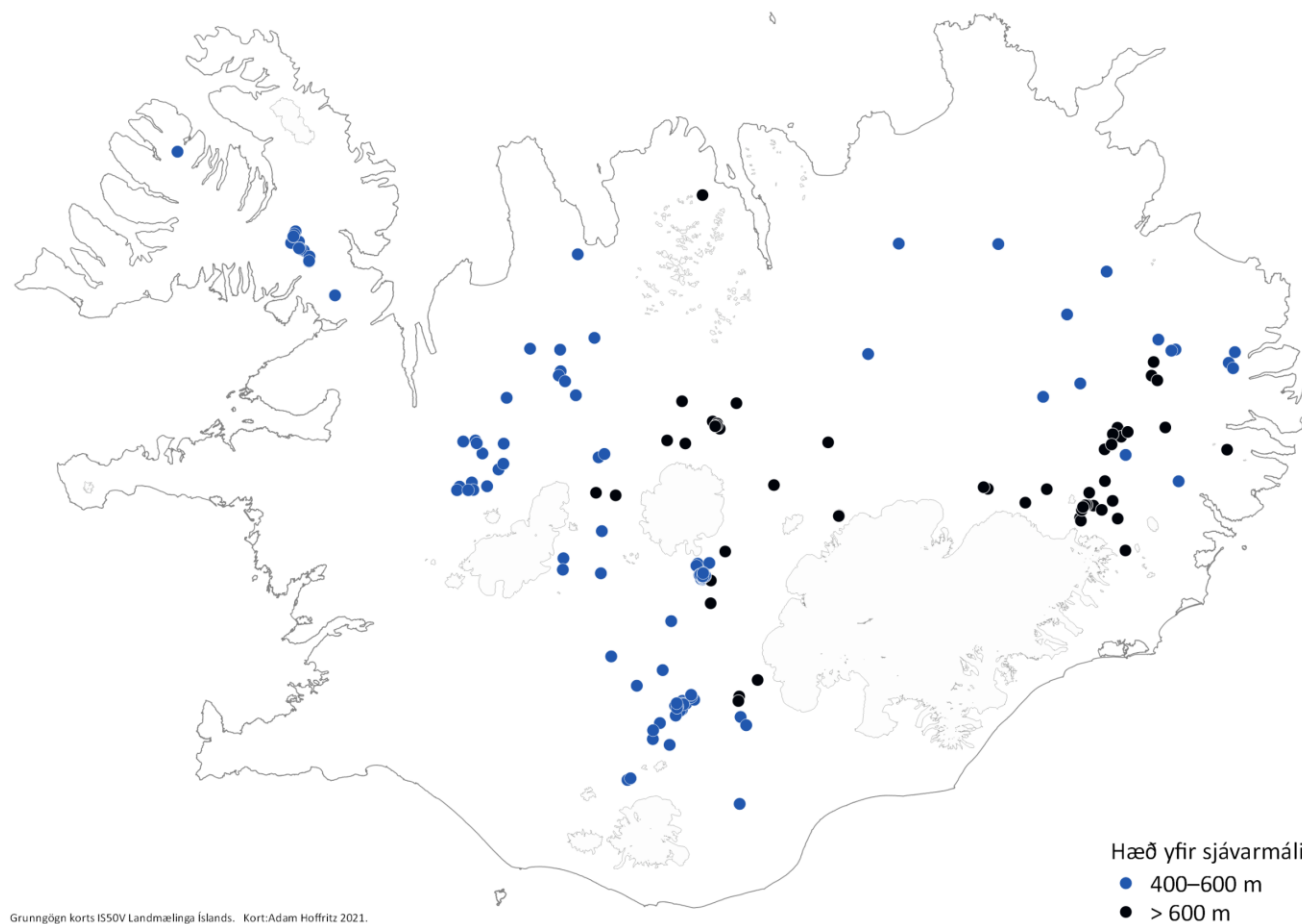
Óbirt gögn og munnlegar upplýsingar

NIÐURSTÖÐUR - ÚTBREIÐSLUKORT

- Alls skráðir 237 fundarstaðir

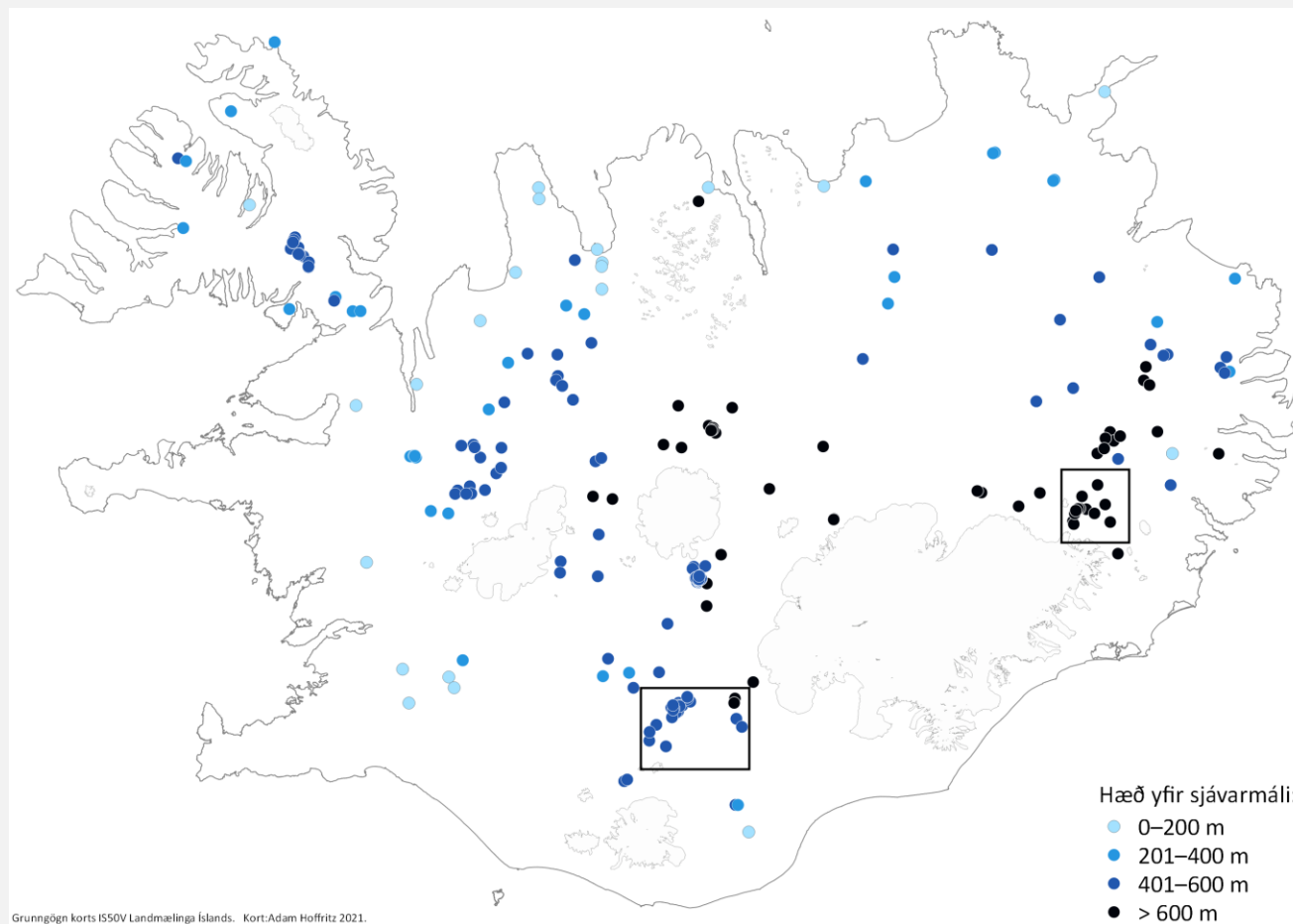

NIÐURSTÖÐUR FUNDARSTAÐIR SEM ERU Í YFIR 400 M.Y.S

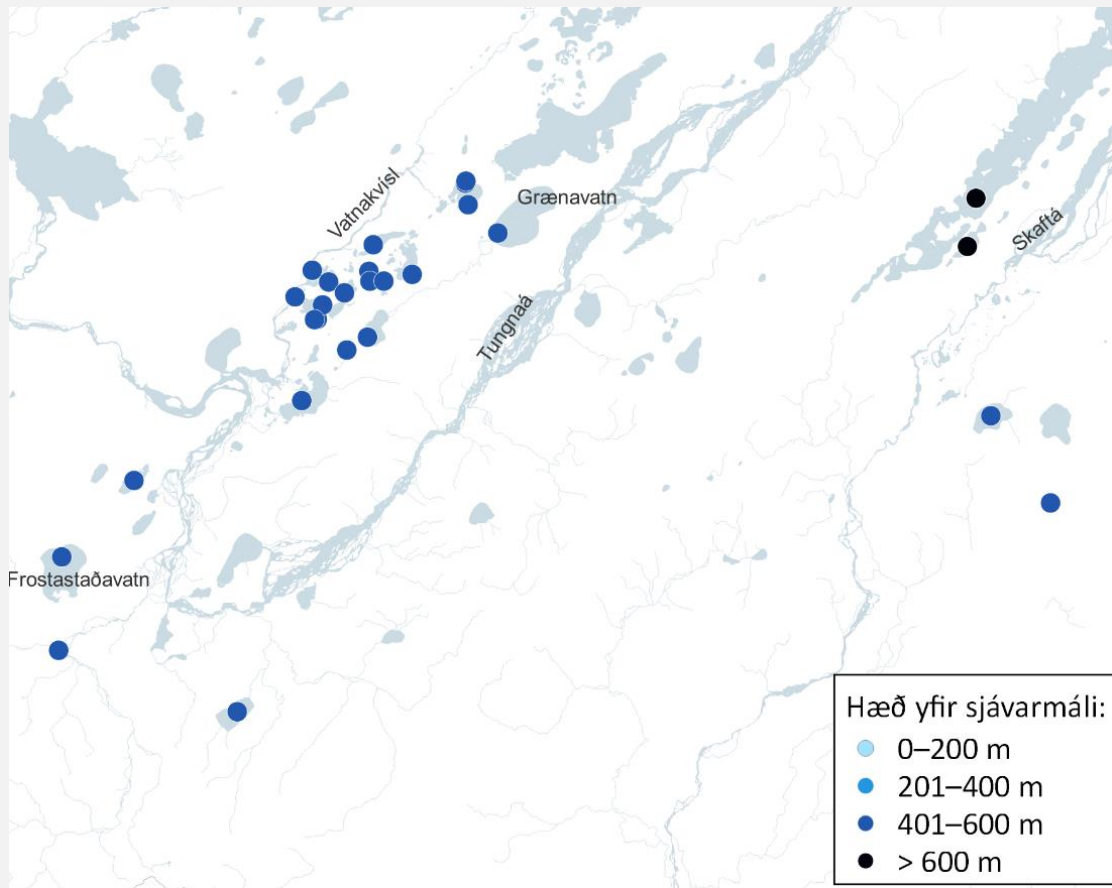

ÞYRÞINGAR

- Þyrpingar eru skilgreindar sem staðir þar sem margir punktar eru mjög þétt
- Endurspeglar söfnunaráttak á ákveðnum stöðum.

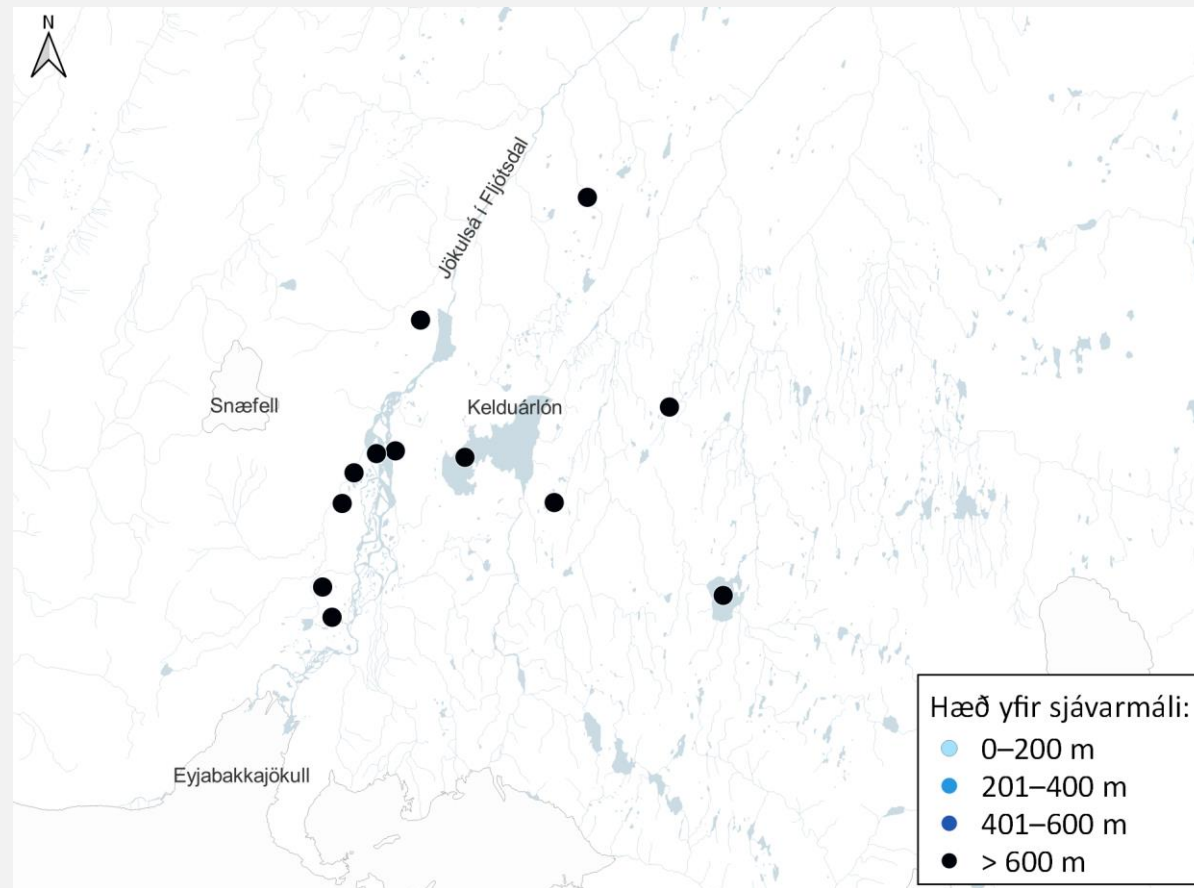

NÆRMYNDIR AF ÞYRPINGUM

VEIÐIVÖTN OG NÁGRENNI

Huldudýr á heiðum uppi

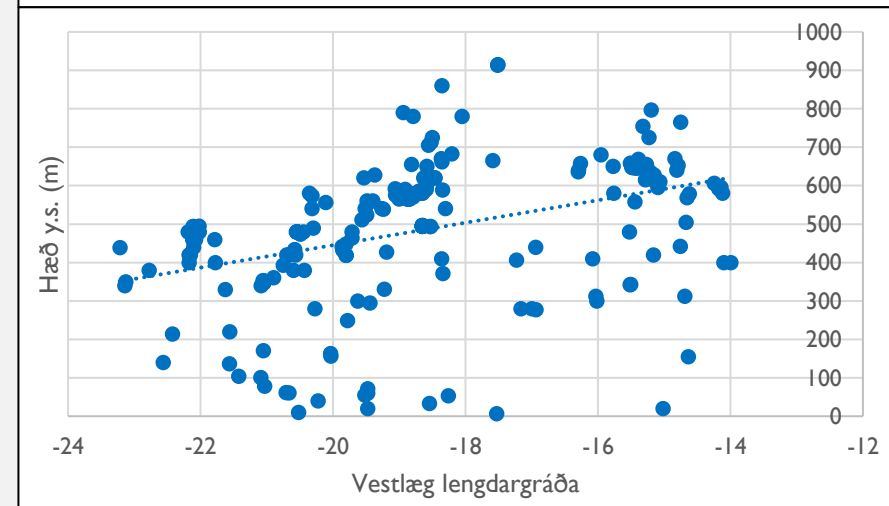
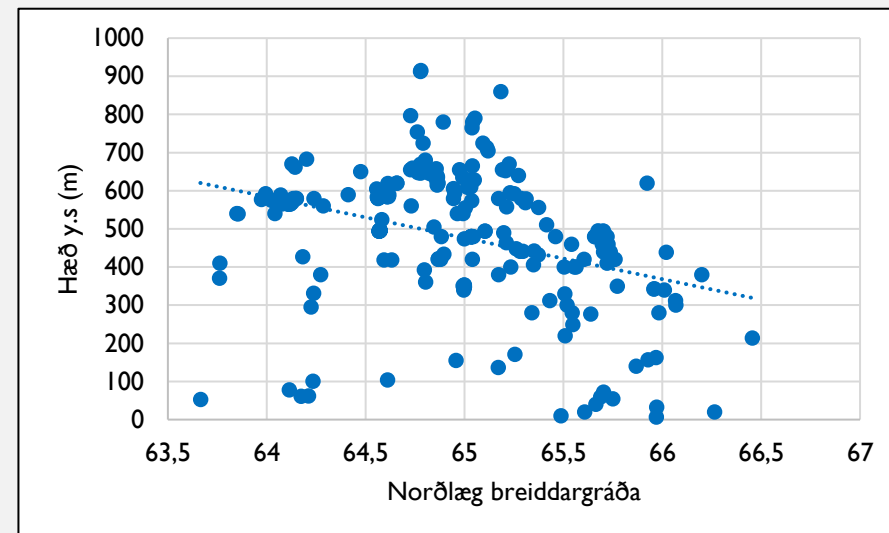

EYJABAKKAR OG NÁGRENNI

Líffræðiráðstefnan 14-16.10.2021

NIÐURSTÖÐUR- ÚTBREIÐSLA OG HÆÐ YFIR SJÓ

- 75% Yfir 400m hæð yfir sjávarmáli
- >600m : 28%
- 400-600: 47%
- 0-400: 25%
- Hæsti fundarstaður var í 913 og 915 m við jaðar Dygjuháls á norðanverðu háledinu.

SAMANTEKT - UMRÆÐA

- Skötuormar á Íslandi finnast allvíða á landinu, aðallega á heiðum uppi og til fjalla.
- Tegundin er kulsækin og virðist hæð yfir sjávarmáli ráða miklu um útbreiðsluna.
- Hitastig er mikilvægur þáttur.
- Algengari fyrir norðan, hlýrra fyrir sunnan
- Útbreiðslumynstur svipar til Noregs og Svíþjóðar.
- Vísbendingar eru um möguleg áhrif hlýnun á útbreiðslu.
- Söfnunaráttak er misjafnt eftir stöðum.
- Áhugavert að rannsaka fyrri fundarstaði aftur.

ÞAKKIR

- Kærar þakkir til þeirra fjölmörgu sem veittu upplýsingar um fundi á skötuormum, jafnt munnlega, skriflega og á Facebook.
- Finni Ingimarssyni á Náttúrufræðistofu Kópavogs er þakkað sérstaklega fyrir margvíslega vinnu og aðstoð við verkefnið.
- Adam Hoffritz teiknaði útbreiðslukortin.
- Rannís styrkti rannsóknina í Veiðivötnum (1994-1996)